

ZP-NKWR.431.2.54.2020.EK

Pani
Małgorzata Szubartowska
Kierownik
Miejsko - Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Pieńsku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 25 – 26 listopada 2020 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. 2020 r. poz. 821) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Edyta Kamińska - inspektor wojewódzki, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieńsku, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „MGOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 17 listopada 2020 r. aneksem nr 6 do zatwierdzonego w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planu kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą, od 1 listopada 2019 r. do 25 listopada 2020 r. funkcję Kierownika Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieńsku pełniła Pani Dorota Szubartowska, będąca odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami. Uzasadnieniem tej oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 70. Postępowanie

kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Dorotę Szubartowską.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr XIII/82/07 Rady Miejskiej w Pieńsku z dnia 28 grudnia 2007 r. zmienioną uchwałą Nr XX/98/2012 z dnia 14 lutego 2012 r. nadano statut Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Pieńsku, w którym wskazano, iż MGOPS działa również na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto:

- Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieńsku Zarządzeniem Nr 5/2016 z dnia 30 marca 2016 r. wprowadził Regulamin Organizacyjny oraz Schemat Organizacyjny jednostki. W Regulaminie wyodrębniono w § 2 w punkcie 3 w Sekcji pomocy środowiskowej stanowiska pracownika socjalnego oraz specjalisty pracy socjalnej, a w punkcie 6 stanowisko asystenta rodziny.
- Burmistrz Miasta i Gminy Pieńsk Zarządzeniami Nr: 32/12, Nr 33/12 i Nr 34/12 z dnia 22 marca 2012 r. upoważnił odpowiednio:
 - Pracownika MGOPS – specjalistę pracy socjalnej do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji;
 - Kierownika MGOPS do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji;
 - Kierownika MGOPS do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów określających zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności.

(dowód: akta kontroli str. 14- 27)

Gminny program wspierania rodziny

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr III/14/2018 Rady Miejskiej w Pieńsku z dnia 28 grudnia 2018 r. przyjęto „3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021”. W Programie jako cel główny wskazano „Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych w gminie Pieńsk”. W realizacji 3 - letniego Gminnego Programu Wspierania

Rodziny określono następujące cele szczegółowe:

- Zapobieganie powstawaniu zjawiska dysfunkcyjności rodziny oraz rozwiązywanie istniejących problemów w rodzinie;
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka;
- Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców i opiekunów.

W Programie wymieniono ośmiu realizatorów działań, przewidywane efekty oraz źródła ich finansowania. Na dzień kontroli mijał niespełna drugi rok obowiązywania Programu.

W związku z tym, że zapisy dokumentu:

- nie precyzują kto koordynuje realizację zadań w nim określonych,
- nie wskazują konkretnie za co dany realizator jest odpowiedzialny,
- nie określają także terminów realizacji zapisanych działań,
- nie zawierają także ewaluacji lub podsumowania założonych celów,

Kierownik MGOPS na potrzeby kontroli zwrócił się do poszczególnych podmiotów realizujących Program o wskazanie prowadzonych w okresie objętym kontrolą działań wynikających z jego założeń. Analiza dokumentacji w tym zakresie pozwala stwierdzić, iż poniżej wyszczególnione podmioty realizowały Program w następującym zakresie:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – prowadziła Punkt Pomocy Rodzinie w tym pomocy prawnej. W okresie od listopada 2019 r do lutego 2020 r. Punkt zorganizował warsztaty umiejętności rodzicielskich pt. „Szkoła dla rodziców – 10 kroków do dobrego rodzicielstwa”. Wzięło w nich udział 10 osób, ostatecznie ukończyło 6. Prowadzącymi były specjaliści z Ośrodka Profilaktyki i Edukacji ze Zgorzelca.
2. Zespół Interdyscyplinarny (ZI) – w ramach realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania przemocy ogłosił na terenie gminy konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych „Przemoc widziana oczami dziecka”. W ramach procedury Niebieskie Karty członkowie ZI udzielali pomocy i poradnictwa: socjalnego, rodzinnego i pedagogicznego osobom doznającym przemocy oraz informowali członków rodzin o regulacjach i konsekwencjach prawnych stosowania przemocy.
3. EuroRegionalne Centrum Kultury i Komunikacji (tzw. Dom Kultury) w Pieńsku – realizowało swoje statutowe zadania polegające na prowadzeniu zajęć plastycznych dla dzieci do 12 roku życia, organizowaniu wycieczek i różnych imprez okolicznościowych, tym samym gospodarując czas wolny dzieci. Wspierało modelowe funkcjonowanie rodziny poprzez działania integrujące rodziców i dzieci, prowadziło akcje czytelnicze o charakterze prorodzinnym, których głównym celem było wsparcie rodzicielstwa i bliskości, organizowało wspólne imprezy i działania międzypokoleniowe skierowane do dzieci,

rodziców i dziadków.

4. Policja - prowadziła prelekcje w szkołach na temat znaczenia rodziny w życiu dziecka, uczestniczyła w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, przy wsparciu pracowników socjalnych udzielała pomocy prawnej i konsultacji dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
5. Placówki oświatowe – prowadziły działalność profilaktyczną, pedagogizację rodziców mającą na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych oraz w zakresie zdrowego stylu życia, udzielały wsparcia i porad rodzicom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji i borykali się z problemami wychowawczymi, organizowały imprezy okolicznościowe integrujące rodzinę oraz zajęcia o charakterze specjalistycznym dla uczniów tego potrzebujących, współpracowały z innymi instytucjami statutowo zajmującymi się wsparciem rodzin.
6. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – monitorował sytuację rodzin zagrożonych dysfunkcjami, współpracował z instytucjami wspierającymi i pracującymi na rzecz rodziny, motywował do korzystania z pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, obejmował rodziny wsparciem asystenta rodziny, pomagał bezrobotnym w uzyskaniu zatrudnienia i aktywizował do podjęcia doskonalenia zawodowego osób o niskich kwalifikacjach, motywował do podjęcia leczenia, terapii, proponował dzieciom udział w zajęciach prowadzonych przez świetlice wiejskie, dom kultury, a także udzielał rodzinom pomocy wynikającej z przepisów ustawy o pomocy społecznej.

Gmina zatem realizowała zadania określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021. Wskazane jest w przyszłości w opracowywanym kolejnym gminnym programie wspierania rodziny zadbać o uwzględnienie w treści dokumentu elementów, o których pisano na wstępie, a także dokonywać diagnozy sytuacji rodzin w gminie, która ukierunkuje zakres planowanych działań z rodziną. *(dowód: akta kontroli str. 28-54)*

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewnia wsparcie w formie pracy z nią, w szczególności poprzez konsultacje i poradnictwo, terapie i mediacje, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawną i grupy wsparcia. Gmina Pieńsk realizowała to zadanie poprzez:

- a) Konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapie oraz grupy wsparcia

Rodziny potrzebujące wsparcia, korzystały z nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego, udzielanego na terenie MGOPS przez pracowników socjalnych na bieżąco, w ramach ich obowiązków służbowych.

Pomocy psychologicznej udzielano w ramach działającego w Urzędzie Miasta i Gminy Punktu Pomocy Rodzinie, czynnego w każdy poniedziałek od 13.00 do 16.00. Osobą prowadzącą Punkt był wykwalifikowany psychoterapeuta. W ramach Punktu prowadzone były konsultacje, sesje indywidualne z osobami zainteresowanymi oraz z członkami ich rodzin, treningi, ćwiczenia zadaniowe. Liczba przyjętych osób była uzależniona od ilości rejestracji. W Punkcie prowadzony był wewnętrzny rejestr osób korzystających ze wsparcia, w okresie objętym kontrolą udzielono 115 porad.

W ramach prowadzonych terapii, w gminie w Punkcie Pomocy Rodzinie prowadzono „Warsztaty umiejętności rodzicielskich”, o których pisano powyżej, natomiast nie prowadzono grup wsparcia, ze względu na brak zainteresowania taką formą pomocy.

Mieszkańcy Gminy Pieńsk mogli skorzystać także w Zgorzelcu z pomocy specjalistów w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia od Alkoholu, Poradni Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych, Poradni Rodzinnej św. Józefa przy Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Bonifacego i Poradni Zdrowia Psychicznego.

b) Poradnictwo prawne i mediacje

Gmina zapewniała nieodpłatne poradnictwo prawne oraz mediację, prowadzone naprzemiennie przez 3 prawników, codziennie w godzinach 10.00-14.00 lub 8.00-12.00 lub 11.00 – 15. 00. Miejscem udzielania porad był Zakład Usług Komunalnych w Pieńsku przy ul. Kościuszki 4. Każdy z prawników prowadził indywidualny rejestr porad. W okresie objętym kontrolą udzielono 135 porad. *(dowód: akta kontroli str. 55-79)*

c) Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika MGOPS, w okresie od listopada 2019 r. listopada 2020 r. nie wpłynął wniosek o potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych. *(dowód: akta kontroli str. 36)*

Zgodnie z art. 176 ust 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych objęte zostały wsparciem ze strony asystenta rodziny.

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudniony był 1 asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, jego praca nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, Kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodziny zgodnie z art. 11 ustawy. Liczba rodzin,

z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. W okresie podlegającym kontroli pracą asystentów rodziny wsparto 19 rodzin, z tego w 8 przypadkach zakończono pracę z uwagi na: osiągnięcie celów (1 rodzina), brak współpracy (1 rodzina), rezygnację rodziny (3 rodziny), zniesienia asystentury przez sąd (2 rodziny), zmianę miejsca zamieszkania (1 rodzina). *(dowód: akta kontroli str. 29-30)*

Na dzień kontroli w Gminie Pieńsk w instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych było 13 dzieci z 6 rodzin i 29 dzieci z 17 rodzin w rodzinnej pieczy zastępczej. Tylko z 3 rodzinami, których dzieci przebywały w instytucjonalnej pieczy zastępczej nadal współpracował asystent, 3 inne rodziny początkowo podjęły współpracę z asystentem, potem jednak zrezygnowały z niej. Dziesięć rodzin, których dzieci były w pieczy zastępczej na dzień kontroli nie nawiązało współpracy z asystentem z powodu niezamieszkiwania na terenie gminy, śmierci lub konfliktu z prawem. *(dowód: akta kontroli str. 30 - 31)*

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do Kierownika Ośrodka. Informacja o potrzebie przydzielenia asystenta odnotowana było także każdorazowo w kwestionariuszu wywiadu.
- Kierownik Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny. W trzech sytuacjach przydzielenie asystenta rodziny nie nastąpiło na podstawie ustawy, tj. wniosku pracownika socjalnego, lecz na podstawie art. 109 § 2 pkt 1 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), to jest z wniosku Sądu.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.
- Asystent rodziny dla swoich potrzeb przeprowadzał „wywiad z rodziną i dziećmi” oraz sporządzał na jego podstawie „opis aktualnej sytuacji rodziny”.
- Dla każdej z rodzin opracowany był następnie plan pracy z rodziną zawierający cele krótkoterminowe i długoterminowe, a w końcowej części planu w tabeli, określano działania krótkoterminowe, zwykle wskazywano termin ich realizacji i osoby odpowiedzialne za ich wykonanie. Przedmiotowe dokumenty nie zawierały w swojej treści przewidywanych

efektów pracy, co wynika z art. 15 ust. 3 ustawy. Nie zawierały także działań długoterminowych, w kontekście zawartych na wstępie każdego planu pracy celów długoterminowych oraz nie określały terminu ich realizacji. Plany były aktualizowane, w zależności od rodziny co 3 - 4 miesiące lub co tydzień. Aktualizacja ta jednak nie była poprzedzona dokonaną okresową oceną sytuacji rodziny, z której wynikałby zakres koniecznych zmian w planie pracy. Analizowane plany były chaotyczne i bardzo często nieczytelne, ze względu na niewyraźny charakter pisma. W swej treści zawierały wiele informacji, nieadekwatnych do rodzaju dokumentu. Plan pracy z rodziną, zgodnie z ustawą, to dokument obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji, przewidywane efekty pracy. W analizowanych planach natomiast były opisy sytuacji rodziny i innych wątków z jej bieżącego życia (np. notatki z rozmów z rodziną, z podjętych przez rodzinę działań, opisy problemów z jakimi się boryka, wnioski asystenta, skróty rozmów z rodziną, opisy relacji panujących w rodzinie, itp.). Te informacje były także odnotowywane w innych dokumentach asystenta rodziny. W przypadku rodziny Haliny W. nie doszukano się planu pracy, a jedynie jego liczne bardzo ogólnikowe aktualizacje, niektóre bez zaplanowanych działań. Trudno było się zorientować do czego jest opracowana aktualizacja.

- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdował się druk „karta asystenta rodziny”, zawierający informacje o wizytach w domu, ustaleniach dokonanych podczas nich, notatki z rozmów z rodziną i podjętych na rzecz rodziny działań. Ponadto w teczkach rodzin znajdowało się wiele notatek służbowych oraz prowadzonej w sprawie rodziny korespondencji. Dodatkowo co miesiąc asystent sporządzał dla swoich potrzeb tzw. „okresową ocenę pracy asystenta rodziny w środowisku rodzinnym” lub nazwaną inaczej „okresową oceną współpracy asystenta rodziny w środowisku rodzinnym”. Co do konstrukcji obu dokumentów, była taka sama, zawierała opis aktualnej sytuacji rodziny, problemów rodziny, cele główne i szczegółowe, przeszkody w osiągnięciu celów, działania podjęte przez asystenta, partnerzy w pracy z rodziną oraz podsumowanie. Nie są to dokumenty wymagane ustawowo, powstały dla potrzeb asystenta.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od asystenta rodziny, udostępniony kontrolującym dokument „ocena sytuacji rodziny” to okresowa ocena, o której mowa w ww. art. 15 ustawy. Pomimo, że analiza dokumentacji w tym zakresie wykazała, że w przypadku poszczególnych rodzin była ona

sporządzona, to budzi wątpliwość czas jej opracowania i treść. Zgodnie z ustawą, oceny sytuacji rodziny dokonuje się nie rzadziej niż co pół roku. Ustawodawca przyjął zatem zasadę, że jest to optymalny czas na zweryfikowanie podejmowanych wobec rodziny działań. W kwestii dokonywania tej oceny, z przeanalizowanych dokumentów poszczególnych rodzin wynika:

- Rodzina 1. – dwukrotnie przydzielano asystenta: 25.02.2020 r., 21.07.2020 r. (z wniosku sądu). W pierwszym przypadku oceny sytuacji rodziny dokonano po 2 miesiącach od przydzielenia asystentury, tj. 25.05.2020 r. (1,5 miesiąca od opracowania planu pomocy rodzinie), w drugim przypadku po 12 dniach od przydzielenia asystenta i opracowaniu planu pomocy rodzinie, tj. 3.08.2020 r. Każdorazowo po decyzji o zakończeniu pracy z rodziną (która trwała w obu przypadkach około 4 miesięcy), tj. 30.06.2020 r. i 16.11.2020 r. powstawał protokół z zakończenia współpracy z asystentem, w którym wskazywano tylko powód zakończenia tej pracy. W żadnej z tych dwóch sytuacji przed podjęciem decyzji o zakończeniu z rodziną współpracy nie dokonano okresowej oceny jej sytuacji, z której również wynikałaby zasadność zakończenia współpracy z asystentem. Powstały natomiast miesięczne „karty działań asystenta rodziny” oraz „okresowe oceny współpracy asystenta rodziny w środowisku rodziny”, z których wynikał brak współpracy z rodziną.
- Rodzina 2. – przydzielenie asystenta 21.05.2020 r., opracowanie planu pomocy rodzinie 3.06.2020 r., ocena sytuacji rodziny 30.06.2020 r. Aktualizacja planu pomocy rodzinie 22.10.2020 r., a w międzyczasie w notatkach z rozmów z rodziną z 2.07.2020 r., 26.10.2020 r. pojawiły się także elementy planu pracy z rodziną, tj. działania do podjęcia. Nie dokonano kolejnej oceny sytuacji rodziny, pomimo że przeprowadzono modyfikację planów pracy z rodziną.
- Rodzina 3. - przydzielenie asystenta 23.07.2019 r. W dniu 2.09.2019 r., dokonano oceny sytuacji rodziny. W dokumentacji nie doszukano się planu pracy z rodziną, natomiast były jego aktualizacje z: 4.11.2019 r., 13.11.2019 r., 18.11.2019 r., 27.11.2019 r., 3.12.2019 r., 10.12.2019 r., 18.12.2019 r., 8.01.2020 r., 16.01.2020 r., 23.01.2020 r., 31.01.2020 r., 4.02.2020 r. W dniu 11.02.2020 r. sporządzono protokół z zakończenia współpracy z rodziną. Nie dokonano okresowych ocen sytuacji rodziny uzasadniających modyfikacje/aktualizacje planów pracy z rodziną oraz zasadność zakończenia współpracy z asystentem.
- Rodzina 4. - przydzielenie asystenta 14.04.2020 r., na podstawie postanowienia sądu. Ze względu na sytuację epidemiczną opracowanie planu pomocy rodzinie nastąpiło 15.07.2020 r., ale ocena sytuacji rodziny powstała już 22.05.2020 r. (zanim powstał plan). Aktualizacji planów pracy z rodziną dokonano: 7.10.2020 r., 14.10.2020 r., 25.11.2020 r. Nie dokonano kolejnej

okresowej oceny sytuacji rodziny, a także takich, które uzasadniałyby dokonywanie aktualizacji planów pomocy rodzinie.

- Rodzina 5. – przydzielenie asystenta 28.04.2020 r., na podstawie postanowienia sądu. Opracowanie planu pracy z rodziną 1.06.2020 r. Ocena sytuacji rodziny została sporządzona 22.06.2020 r.

Przedmiotowe dokumenty (tu zwane ocenami sytuacji rodziny) były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Kierownika Ośrodka, który w ten sposób potwierdzał zapoznanie się z ich treścią.

Zgodnie z zapisami ustawy, asystent obligatoryjnie opracowuje m.in. plan pracy z rodziną oraz nie rzadziej niż co pół roku dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny. Te dwa dokumenty są ze sobą skorelowane, tzn. zaplanowane i określone w planie pracy działania oraz oczekiwane efekty są poddawane okresowej ocenie. Z jej treści powinna wynikać zasadność dalszej pracy z rodziną (jeżeli założenia planu pracy z rodziną i oczekiwane efekty nie zostały osiągnięte, a rodzina chce współpracować) lub brak zasadności (np. gdy oczekiwane efekty zostały osiągnięte lub rodzina nie chce dalej współpracować). Okresowa ocena sytuacji rodziny może być dokonywana częściej niż co pół roku, gdy wymaga tego sytuacja, np. gdy wcześniej będzie konieczność zakończenia współpracy z rodziną lub będzie konieczna modyfikacja planu pracy z rodziną. W przypadku analizowanych dokumentów określonych jako okresowe oceny sytuacji rodzin (tu nazwane oceną sytuacji rodziny) nie wynikało, czy założone efekty pracy z rodziną zostały osiągnięte lub zostały osiągnięte częściowo (bo ich nie wskazano w planach, o czym mówi art. 15 ust. 3 ustawy), co byłoby przesłanką do dalszej pracy z rodziną, na podstawie opracowanego kolejnego planu pracy z rodziną. Oceny sytuacji rodziny w większości dokonywane były niebawem po objęciu rodziny wsparciem asystenta lub po opracowaniu planu pracy z rodziną, a w jednym przypadku nawet przed jego opracowaniem. Zawierały szeroki opis jej sytuacji, oczekiwań i potrzeb, wnioski asystenta rodziny, zasoby rodziny. O ile zatem dokument był opracowywany, to powstaje pytanie o jego celowość w kontekście ujętych w nim informacji, poza jego wartością jako diagnozy rodziny.

Należy pamiętać także, że wskazanie zasadności zakończenia pracy z rodziną winno wynikać z dokonanej okresowej oceny sytuacji rodziny dotyczącej zrealizowania planu pracy z rodziną. W analizowanych dokumentach, z których wynikało zakończenie pracy z rodziną nie dokonano takiej oceny. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, asystent rodziny monitorował rodzinę po zakończonej współpracy w jednym przypadku, w drugim jeszcze nie było takiej możliwości, ze względu na czas zakończenia współpracy (16 listopada 2020 r.).

Wskazane jest zatem uporządkować dokumenty asystenta rodziny. W większości analizowanej dokumentacji znajdowały się te same informacje, opisujące sytuację rodziny. W planach pracy należy jasno i konkretnie określać działania, oczekiwane efekty, terminy realizacji oraz można wskazać osoby odpowiedzialne za realizację zadań. W okresowej ocenie sytuacji rodziny należy odnosić się do zasadności dalszej pracy z rodziną bądź nie, na podstawie osiągniętych efektów pracy z rodziną, określonych w jej planie pracy.

(dowód: akta kontroli str. 81-85)

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż na terenie Gminy Pieńsk nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Potwierdzeniem powyższego są również składane w bieżącym roku sprawozdania za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (DSR-PWD-2020, WRiSPZ-G). Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Burmistrza Gminy Pieńsk o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 37)

Gmina zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 42 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, na dzień 25 listopada 2020 r. wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 10 dzieci;
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 8 dzieci;
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – za 24 dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 37, 87-96)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną, w tym asystenta rodziny potwierdziła, że spełniają oni w tym zakresie wymogi określone przepisami prawa. Gmina w okresie kontrolnym tworzyła także możliwości i finansowała szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny, co wynikało z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy. W okresie objętym kontrolą asystent uczestniczył w 5 różnych szkoleniach.

(dowód: akta kontroli str.37, 97- 106)

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca każdego roku wójt winien złożyć radzie gminy roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Analiza przedłożonej przez Kierownika MGOPS dokumentacji wykazała, iż przedmiotowe sprawozdanie dotyczyło działalności

jednostki w zakresie realizacji ustawowych zadań za rok 2019 i zostało złożone do Rady Miejskiej 24.04.2020 r., co sugeruje, iż dotyczy ono obowiązku wynikającego z art. 16a ustawy o pomocy społecznej. Nie jest to zatem sprawozdanie, o którym mowa w art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Należy w przyszłości dołożyć starań, by przedmiotowe sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej było przekazywane przez Wójta w terminie do 31 marca każdego roku do Rady Gminy.

(dowód: akta kontroli str.107-119)

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, w tym „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, w ramach którego współfinansowano zatrudnienie asystentów rodziny, „Posiłek w szkole i domu na lata 2019 – 2023”, Program „Dobry start” oraz „Rodzina 500+”.

(dowód: akta kontroli str. 37)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Prowadzone postępowanie wykazało, iż w okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały rodziny wspierające. Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, iż Ośrodek poszukiwał kandydatów udzielając informacji w tym zakresie na bieżąco przez pracowników socjalnych. Wskazane jest rozpowszechniać wiedzę na temat takiej formy wsparcia rodzin w taki sposób, by informacja ta trafiła do szerokiego ogółu mieszkańców. Z oświadczenia Kierownika MGOPS wynika, że w okresie objętym kontrolą, nie stwierdzono zgłoszeń osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny wspierającej.

(dowód: akta kontroli str. 37)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieńsku stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W planach pracy z rodziną nie uwzględniono wszystkich elementów, o których mówi ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (przewidywane efekty pracy).
2. Nie dokonywano okresowej oceny sytuacji rodziny (m.in. w sytuacji zakończenia współpracy z asystentem).

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną uwzględniać elementy wskazane w ustawie (przewidywane efekty pracy).

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Termin realizacji: na bieżąco.

2. Należy dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny (będącej podstawą do dalszej pracy z rodziną lub do zakończenia z nią współpracy).

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 821).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Proszę w terminie do dnia **15 lutego 2021 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Iwoną Drelichowska-Stopa

.....
Dyrektor Wydziału
(kierownik jednostki kontrolującej)

